

BOEKEN gelezen.....

1

De brieven van Karl Marx, Keuze en inleiding Saul K. Padover, Vertaling Hans W Bakx en Jacques Firmin Vogelaar, Haarlem, 1981. Twee delen in kassette, 538 blz.
Prijs f 65,--

Naast de politieke en economische ideeën van Marx boeit zijn persoonlijkheid ook steeds weer auteurs, zoals blijkt uit een aantal recent uitgegeven boeken. De Amerikaan Padover maakte een zeer selektieve keuze uit het grote aantal van Marx bewaard gebleven brieven. Hij liet de politieke en economische uiteenzettingen als 'gedateerd en verouderd' weg en richtte zich op persoon en leven van Marx.

Daardoor wordt de lezer 362 brieven lang gekonfronteerd met ziektes, geldzorgen en familie-problemen.

Wel moet op deze wijze bewondering ontstaan voor de wetenschappelijke prestaties die Marx desondanks leverde. Hoewel voor studiedoeleinden de volledige korrespondentie, zij het in het Duits, gepubliceerd is, zou een vertaalde selektie voor de lezer die minder diep wil graven zeer nuttig kunnen zijn. Daarin zouden echter ook meer inhoudelijke brieven en reacties van met name Engels opgenomen moeten worden.

Deze selektie lijkt erg gericht op het slecht geïnformeerde Amerikaanse publiek.

De uitgever had de Nederlandse lezer beter gediend door de zeer deskundige vertalers een eigen keuze te laten maken. Een minder goede selektie is uiteindelijk natuurlijk toch beter dan geen.

2

Claudin, Fernando, De toekomst van het eurokommunisme, Bussum, 1981. 168 blz. Prijs f 25,--

Toen dit boek in 1978 in Spanje verscheen werd in brede kring gediskussieerd over het zogenaamde Eurokommunisme. Dat was de naamgeving aan een 'nieuwe' opstelling van kommunistische partijen, die vooral in Spanje, Frankrijk en Italië gestalte kreeg. Deze partijen uitten toenemende kritiek op het 'kommunisme' van Moskou en probeerden hun opvattingen en strategieën aan te passen aan de specifieke nationale omstandigheden, waarbij compromissen met niet-linkse partijen niet uitgesloten werden.

De auteur was elf jaar lid van de Spaanse kommunistische partij, maar werd in 1964 geroyeerd om zijn 'rechtse' standpunten, die verrassend veel overeenkomst vertoonden met het latere Eurokommunisme. Volgens hem is er in de huidige crisis alleen een democratische weg mogelijk van een, op parlementair en basis-demokratisch niveau, samenwerkend hecht links blok. Van daaruit kritiseert hij het Eurokommunisme als een tegenstrijdige en halfslachtige beweging, een oordeel dat hij handhaaft in een als aanhangsel opgenomen artikel uit 197-. Ondertussen is het einde van het Eurokommunisme al in discussie.

Het is de vraag of dit boek, dat interessant materiaal levert, ondertussen niet door de ontwikkelingen is ingehaald.



3

Coriat, Benjamin, De werkplaats en de stopwatch, Over Taylorisme, Fordisme en massaproductie, Amsterdam, 1981. 142 blz. Prijs f 26,90.

De laatste jaren is er een toenemende belangstelling van sociale wetenschappers voor ontwikkelingen in de inhoud en organisatie van de industriële arbeid. (Helaas is het klassieke 'Labor and Monopoly Capital' van Braverman nog altijd niet vertaald).

Tegelijkertijd is er in de bedrijven een ontwikkeling naar 'Humanisering van de arbeid'.

Terwijl Coriat aansluit bij de eerste tendens ziet hij de tweede als een nieuw oorlogswapen tegen de arbeidersklasse. Centraal in zijn analyse staat de massaproductie, die hij als een specifieke vorm van kapitaalakkumulatie beschouwt; waarvan de ontwikkeling begon met de introductie van de stopwatch door Taylor, vervolgd werd met de lopende band van Ford en afgerond met de ideeën van Keynes over de economische en sociale rol van de staat.

Uit dit analysekader worden de crisis van de dertiger jaren en het nieuwe arbeidersverzet van de laatste vijftien jaar op originele wijze verklaard.

De Nederlandse bewerkers hebben het tweede gedeelte, dat specifiek op Frankrijk is gericht, samengevat en gaan daarbij in op overeenkomsten en verschillen met de Nederlandse toestand.

Het boek, dat nogal van abstrakt niveau is en economische en historische voorkennis vraagt, geeft een pessimistische maar uitdagende visie.

door Jaap de Jong